

Юріков Олександр Олександрович,
слухач магістратури
Національної академії внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ ДОПОМОГИ ЗМІ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗАЙНЯТТЯ ГРАЛЬНИМ БІЗНЕСОМ

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про заборону грального бізнесу в Україні» гральний бізнес – це діяльність, пов'язана з організацією, проведенням та наданням можливості доступу до азартних ігор у казино, на гральних автоматах, комп'ютерних симуляторах, у букмекерських конторах, в інтерактивних закладах, в електронному (віртуальному) казино незалежно від місця розташування сервера.

Засоби масової інформації мають велике значення як під час виявлення злочину так і в подальшому розслідуванні зайняття гральним бізнесом.

Першим напрямком використання допомоги ЗМІ при розслідуванні зайняття гральним бізнесом є формування громадської думки. Так, у структурі Національної поліції України (далі – НПУ) функціонують управління (відділи) з питань зв'язків із громадськістю, представники яких проводять регулярні прес-конференції з повідомленнями про ситуацію, яка склалася в країні у сфері грального бізнесу, виявлені факти злочинної діяльності,

проблеми, що виникають у ході розкриття та розслідування злочинів цього виду, негативні наслідки, що спричиняються вчиненням цього злочину тощо, а також наводять практичні приклади ігрової залежності, стан злочинності серед гравців. Вказана інформація розповсюджується ЗМІ серед населення, внаслідок чого формується негативне ставлення населення до азартних ігор, що провокує його повідомляти про всі факти зайняття гральним бізнесом, які можуть бути виявлені.

ЗМІ також відіграють важливе самостійне значення у виявленні фактів зайняття гральним бізнесом, яке може відбуватися як шляхом отримання інформації правоохоронними органами самостійно із ЗМІ, що є підставою для проведення оперативно-розшукової діяльності.

У різних ЗМІ (газети, телебачення, інтернет-сайти) час від часу з'являються повідомлення про проведення журналістами розслідувань та виявлення фактів зайняття гральним бізнесом. Опубліковані матеріали з додаванням фотографій гральних закладів стали підставою для повторних перевірок НПУ законності їх діяльності.

Досить часто повідомлення про гральний бізнес з'являються по телебаченню, зокрема практично в кожній телепередачі «Гроші» на телеканалі 1+1 журналісти викривають факти зайняття гральним бізнесом. Цінність такої інформації в тому, що журналісти можуть надати відеозапис з зафіксованим процесом вчинення злочину. Таким чином розміщені стаття чи відео сюжет є джерелом інформації, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення.

Використання допомоги ЗМІ здійснюється одночасно з проведенням слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій чи під час проведення оперативно-розшукових заходів. Тому залучення ЗМІ потребує від слідчого ретельного планування та підготовки до цієї діяльності, а саме вибору способу залучення, визначення кількості та виду ЗМІ, які підлягають залученню, кола відомостей, які слідчий вважає за необхідне надати ЗМІ і надання яких є необхідним для встановлення невідомих

обставин злочину, складання тексту виступу та можливих запитань представників ЗМІ, а також запланованих відповідей на них тощо.

При підготовці до спілкування зі ЗМІ потрібно враховувати не лише охоплюваність глядацької чи читацької аудиторії та їх вид, але й завдання розслідування, що плануються вирішити, оскільки радіо та телебачення можуть оперативно повідомити інформацію широкому колу громадськості, газети – прокоментувати її, а фахові журнали – теоретично обґрунтувати.

Тому підготовку до спілкування та спілкування зі ЗМІ краще доручити працівнику відділу зв'язків з громадськістю, у якого більше досвіду у цій сфері, ширша поінформованість про подію загалом, при цьому він не перенавантажений фактичними даними, які заборонено повідомляти ЗМІ, а тому зможе спрямувати спілкування у потрібне русло.

Так, слідчий не має достатньо досвіду спілкування з журналістами, навичок мистецтва риторики, тактики подачі інформації про вчинений злочин, тому під час інтерв'ю він може розголосити інформацію особистого характеру про підозрюваного, гравців в азартні ігри тощо чи надати суб'єктивну оцінку їх поведінки, розкрити особисті дані свідків чи заявників. Усе це може призвести до серйозних негативних наслідків: загрози безпеці заявників і свідків, втрати психологічного контакту з ними, втрати доказів, вимоги відшкодування моральної шкоди тощо.